

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egyíven. — **Előfizetési ár** egy évre 6 frt., félévre 3 frt. negyedévre 1 frt. 50 kr. — **Hirdetések** díja száz szóig 1 frt., kétszáz szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. 3-knál 70 kr. bélyegdíj 30 kr.; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. A lapot érdeklő mindennemű **közlemények** a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. intézendők.

Lapunk azon pártolóit, kiknek előfizetésök ez év végén lejár, előfizetésük megújítására tisztelettel kérem. Helybeli előfizetőktől **Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly** könyvkereskedésében is elfogadtatják s nyugtáztatik az előfizetés.

Szerkesztő.

Rövid észrevételek a „Lelkészwálasztási szabályok tervé“-re.

E Terv*) megküldetett a küldöttség tagjainak, de, szerintem, kívánatos volna, hogy az „Evangy. Prot. Lap“ útján a nagy közönség is tudomással bírna róla, hogy azok, kik e fontos tárgyról gondolkozni szeretnek, annak egy és más pontjához hozzá szólhatnak. — **Bátorságot** veszek magamnak a terv pár cikkére igénytelen észrevételet tenni.

A 2. §-ban, „A lelkészwálasztás alkalma és hatálya“ helyesen van világosan kimondva, hogy „a lelkészwálasztásnak hatálya a választott egész életidejére kiterjed“, noha ez, mint a szabadválasztás természetes következése, önként értődött.

A 3. §-ban, „A lelk. állomás megürülésének esetei, s az ily esetről első teendők“ c) alatt következő rendelkeztek: Az illető esperest, vagy megbízottja „a lelkészi teendőknek a megürült egyházban leendő ideiglenes teljesítését — ha annak lelkész nélkül maradása az év első felében történt, mindenesetre egy segédlelkészre, ha pedig az év másodfelében esett, és kivihető, a szomszéd lelkészekre — a hol még egy másik lelkész maradt, arra bizza; az elsőbb esetekben egy felügyelő lelkészt is nevezvén, kinek vezetése s elnöklete alatt az egyház ügyei kormányoztassanak, s ki általa stolaris szolgálatok illető díjakért végeztessenek.“ — Ezen rendelkezés félreértésekre adhat alkalmat; mert azt látszik feltételezni, hogy a csonka év jövedelme gazdátlan; pedig

*) A tiszántúli e. kerületi küldöttség bizottságának munkálata kézirat gyanánt nyomtatva megjelent, áll előindokolásból, 14 cikkből s külön véleményből. Szerk.

ez csak nagyon ritka eset, lévén az az özvegyé és árváké. Tehát akár a segédlelkész, — kit ily esetben időközki, vagy helyettes lelkésznek szoktunk nevezni, s a ki mellé felügyelő eddig nem neveztetett, s alig is van rá szükség — végezze a stolaris szolgálatokat, akár a szomszéd lelkész: azoknak díja jog és méltányosság szerint az özvegyeket és árvákat illeti. E pont utolsó szakasza tehát törlendő.

Ugyane §. d) pontja, mely szerint fentebb nevezett „intézkedik, hogy a szolgálatot tevő segédlelkész a lelkészi fizetésből illően díjaztassék“, nem szabatos, és tág kaput nyit méltánytalan követelésekre. Kimondandó volna, hogy a s. lelkészi meghatározott fizetés — miután az saját felelőssége alatt végzi a lelkészi teendőket — esperest közbejöttével valamely méltányos összeggel javítható.

Venio nunc ad fortissimum, a 4. §-ra, mely „a választandó lelkészeket kijelölő bizottság alakítását és teendőjét“ tartalmazza:

E cikk következőleg intézkedik: „Minden lelkészwálasztáshoz készülő egyházban, a törvényesen választott egyháztanács, elsőben is oly teljes ülést tart, (kimaradt: egy kirendelt lelkész elnöklete alatt) melyre annak minden tagjai meghívandók... és az egyháztanács kebeléből, titkos szavazatának általános többségével, 3 lelkészjelölő tagot választ; valamint az egyházmegyei tanács is, minden ily előfordulható lelkészwálasztási esetre kiterjedő, és három évig tartó hatósággal... titkos szavazatának általános többségével, hasonlólag három tagot választ, kik az érdekelt egyháztanácsnak megválasztott három jelölő tagjával együtt alkotják a lelkészjelölő bizottságot az esperest elnöklete alatt... Az esperest csak a szavazat egyenlő megoszlásakor szavaz. Minden választásra ekkép jelöltetik ki legalább 3, s legfeljebb 5 lelkész, kik közül a gyülekezet egyet rendes lelkészül választ.“

A küldöttség egyik tagjának „külön véleményében“ ez ellen azon kifogása van, hogy „jöhetnek elő esetek, a melyekben a gyülekezetek választási szabadsága túl a rendén korlátoztatik, sőt egyenesen megsemmisítettik, s ez az, — mond — a mihez én részemről soha és semmi körülmények között nem járulhatok. Az említett esetek pedig

mindannyiszor előjönnek, valahányszor a gyülekezeti kijelölő prezbiterek más egyénre szavaznak, mint az egyházmegye megbizottai; az esperest pedig az egyházmegye jelöltjeire adja szavazatát. Ilyenkor aztán oly három, illetőleg öt egyén közül kell a gyülekezeti választóknak lelkészt választani, a kiket meglehet, hogy nem ismernek, vagy lelkészül teljességgel nem óhajtanak és nem akarnak.“ — E külön vélemény igazsága előtt, tekintve annak indokolását is, meg kell hajolni.

A kijelölés hangoztatott újabb időben, mint panacea, a lelkészválasztási hátrányok orvoslására: azonban tartok tőle, hogy e gyógyszer sem fogja teljesíteni azt, mi tőle váratik. Ugyanis, ha meg kell adni a gyülekezet prezbiteriumának a kijelölési jogot — mert feltehető, hogy a 3 kijelölő tag annak nézetét fogja tolmácsolni; — ha azt attól megfosztani nem volna sem jogos, sem tanácsos; sem pedig nem volna méltányos annak a kijelölő bizottság általi majorizáltatása, s ekként kijelölési jogának illuzóriussá tétele: kérdem, lehet-e remény ahhoz, hogy a nép nem saját prezbiterium jelöltjét, hanem az egyházmegyét fogja választani? Én legalább ezt bátorodom erősen kétségbe vonni. És ha igen, az egyházmegye kijelölése alig lesz egyéb, mint az egyházmegye jogának — megengedem, hogy szükséges — fentartása.

Három, legfeljebb öt jelöltet kíván e §. feltétlenül. De hol kapjunk a kisebb egyházakba jelöltül 3 egyént, hova egy is alig találkozik? Vagy az egy mellé, ki elfogadoul ajánlkozik, miért csatoljunk két figuránst; s tanácsos-e zavarba hozni a kis egyház híveit, azon téves véleményben erősítvén meg őket, hogy lám milyen kapós az ő egyházuk.

És hogy ezen fontos czikkel egyuttal végezzek, ide csatolom a 7-ik §. („a lelkészválasztás ideje és arra vonatkozó előintézkedések“) rendelkezésére szerény észrevételemet. „A választás végett — mond ez — az esperestnek kötelessége a lelkészjelölő bizottságot, az üresedés után egy hónap alatt, valamely érdektelen egyházba összehívni, a jelölés végbementé után a jelöltek névsorát az illető egyházdognoknak kiadni stb.“ — A dolog praktikumára van észrevételem, melyet lehet, hogy sokan kevésbé fontosnak találnak, de előttem nem látszik oly csekélynek. — Tehát az esperest a kijelölő bizottságot összehívja valamely érdektelen — talán szomszéd — egyházba. Lehet-e rendelkezni bárkinek, a lelkész parokhiájával — mert talán nem volna illő, fogadóban vagy korcsmában tartani meg az ülést — s kényszeríteni azt moráliter, hogy ellássa legalább az egyházmegyei küldötteket. Vagy tegyük, a központi városba rendeli az esperest a bizottságot. Kinek költségén teszik az utat az egyházmegye és az egyház bizottsági tagjai? Tanácsos-e azzal terhelni az egyházat, hogy az egyházmegyei négy tagot, talán négy különböző helyről, forspontoztassa, oda és vissza, a kitűzött

helyre? Azt pedig, hogy az egyházmegyei tagok saját költségökön tegyék meg a meglehet 6—7 mérföldnyi utat, alig lehet méltányosan kívánni.

Szóval a terv szerinti kijelölés nagy nehézségekbe ütközik. — Elvessük-e hát merőben? Teljes meggyőződésem az, hogy nem. — Nem fog ugyan a választási igazságtalanságok tökéletes correctivumául mutatkozni, mert az egyház kijelölési jogát, s a választási szabadságot — miután azt népünk megizlelte, többé paralizálni nem lehet. Hanem, véleményem szerint főként azért, hogy fentartsék az egyházmegye beleszólási joga, s megszűnjék az a nagy sérelem, hogy eddig az esperestnek, vagy egyházmegyének semmi beleszólási joga nem volt megengedve; sőt az esperest ajánlása korteskedésnek vétetett, s mint ilyen, már eo ipso figyelmen kívül hagyatott. Hanem a terv szerinti kijelölésnek módosulást kellene szenvedni. Bátorodom a következő módosítást ajánlani:

Az esperest az üresedés után legalább egy hónap mulva — nem alatt, hogy ideje legyen az egyháznak gondolkozásra — felhívja, a kirendelt lelkész elnöktele alatt tartandó prezbiteri gyűlést, hogy, 1, 2, vagy 3 jelöltjét — ennél többet semmi esetre sem — állapítsa meg. Az egyh. megyei kijelölő bizottság, akár ülést tartván, akár (gymással írásbeli érintkezés által, ugyanannyi számú jelöltet nevez ki — az illetők beleegyezésének előleges kivétele után; — azonban fel van hatalmazva, a körülmények szerint, megnyugodni az egyház jelöltje, vagy jelöltjeibe. A jelöltek megállapított névsora megküldetik az esperest által az egyháznak, s a választásra kiküldött küldöttség elnökének, ki a választás előtt felolvassa a jelöltek neveit, első sorban állván az egyházmegye jelöltjei, s csak azután az egyházi (Ez utóbbi csak formálítás, mely sem nem árt, sem nem használ.)

5. §. „A kijelöltetés s megválasztatás kellekei és módzata“-ban a 3-ik pont (t. i. hogy a jelölésnél mire kell figyelmezn) az egy tag „külön véleménye“ szerint, „mint a mely nem kötelező szabályzat, hanem csupán figyelembe ajánlást tartalmaz, s különben is nagyon sok félreértésre és vizályra fogna alkalmat szolgáltatni, bátran kimaradhat.“ — És szerintem is; miután az, önként értődő dolgokat foglal magában, — e mellett utasítást tartalmaz, mely a 4 §-ban határozottan kíván zárva.

A 4. pont (indokolás) szinte kimaradhat; mert ha a bizottságot nem köti utasítás, — nem köteles az indokolni, vagy igazolni is eljárását; s ez indokolás szintén adhatna vitára és vizályra alkalmat.

6. §. „A lelkészválasztási jog, s annak gyakorlata.“ — „Választó az anya- és társegyszáknak minden 24 évet betöltött stb. tagja.“ Szerintem hiányos; mert vannak 24 évet még be nem töltött, de már

nős, és önálló hívek is, kiket e §. szerint a választás joga nem illette meg. Tehát kipótlandó volna, így: „minden nős, vagy 24 évet betöltött stb. tagja.“ — Igen helyes, hogy az adó befizetési qualificáció, — mely annyi perlekedésnek volt szülő oka — el van ejtve.

7. §. „A lelkészválasztás ideje, és arra vonatkozó előintézkedések.“ — Ebben fentebb már anticipáltam a kijelölésre vonatkozó passust; — a többi intézkedést helyeslem

8. §. A lelkészválasztás tényének vezetése, és annak szükséges mozzanatai. — Ennek c) pontja szerint: „A szavazatok egyenlő számban megoszlásánál azt, hogy melyik legyen az egyenlő számú szavazatot nyert jelöltek közül az egyház lelkésze, az esperest határozza el.“ — Ennek ellenében megtartanám a fenálló lelkészválasztási szabályok 10-ik §-a rendeletét, hogy „sorshúzás dönt.“ Szeretném megkímélni az esperestet a döntés odiumától.

9. §. „A választás érvényességének, s a szükséges esperesti beleegyezésnek feltételei.“ — Marad.

10. §. „A lelkész meghívásából eredő teendők,“ — Ebben csak a b) pontra van kis észrevételem, mely azt rendeli, hogy: „A megajánkozott lelkész új állomását csak előde illetményeinek teljes kifizetése... után foglalhatja el.“ — Vannak ugyanis évek, s ilyen volt az 187⁶/₇-ik, mikor a nép legnagyobb része, újig, pénzen vette kenyérnek valóját — midőn tehát a teljes kifizetés, teljes lehetetlenség. Tehát betennem: „teljes kifizetése, vagy kiegyenlítése stb. után“, melyen azt értem, hogy a tartozók kötvényt adnak az új termés kézhez vételéig, tartozásairól. — Ama merev szabályhoz ragaszkodás azt szülhetné, hogy az egyház lelkészi szolgálat nélkül maradhatna; mert az özvegy nem köteleztetik Sz. György nap után teljesíteni a lelk. szolgálatokat, nem illetvén ötét azontúl a papi fizetés sem — az új lelkész pedig lenne, mint ablakfa, sem künn, sem benn.

11. §. „A szabályellenes választásoknál követendő eljárásról.“ — Marad.

12. §. „A lelkészválasztásoknál elkövetett visszaélések eredménye, s büntetése“ — Itt a bevezetésben, hiányosnak tartom ezen kitélt: „Ha... világosságra jő, hogy valamelyik jelölt lelkész magát a választó gyűlekezethez a megválasztás végett ajánlgatta.“ — Tehát nem volna szabad az aspiránsnak, jó embereinél, egyszerű bemutatás, vagy hozzájuk küldött levél által sem, magát ajánlani? Én azt hiszem, hogy az felette nagy szigorúság volna. Tehát az ajánlgatta elébe oda szurnám: „tiltott uton, s eszközök által.“ — A korteskedést kérném világosan meghatározatni, talán ekként: „mely áll, etetés, itatás, vagy pénzzel, vagy pénzértékű ígérekkel vesztegetésben.“

A c) pont rendeletét: „Ha a választók korteskedtek, szavazatukat áruba bocsátották, vagy ha a felett csak alkudoztak is: mint a jog gyakorlatára nem méltók, jövőre elvesztik választó jogukat“ igen enyhének, és illusoriusnak találom; mert a kihágás legtöbb esetben büntetlen marad, ha csak évtizedek múlva kerül ismét sor a választásra. — E helyett tehát azt ajánlanám, hogy a vesztegetők és megvesztegetettek bírságul az egyház vagy iskola javára azon összeget, — melyet a korteskedésre fordítottak, vagy elfogadtak.

A g) pontot (szól a jogosulatlan választókról), véleményem szerint egészen kihagynám, s nem nyitnék utat a közelebbi időkben észlelt perlekedésekre, melyeknek alapja épen a jogosulatlan választók ürügye volt. — Szabályt tenném, hogy az egyháztanács — egy kirendelt lelkész elnöke alatt megállapítja, a választók névjegyzékét, teljes hitelességgel. A kik abban foglaltatnak, jogos választókul tekintetnek; s jogosulatlan szavazások ürügye alatti perlekedésnek hely nem adatik. — Legjobb ezzel, egyszerűen mindenkorra szakítani.

13. §. „A lelkészválasztás elleni vádak beadásának határideje.“ — Nem tartom szükségesnek, hogy „a vádak először mindig az egyháztanácsnak adandók be.“ Ez sokszor kijátszás volna, mert a panaszkodók nem tartoznak tudni e szabályt, s ha az esperest visszautasítja őket a rendes útra, eltelik a 14 nap, s a vádak elenyészettekül tekintethetnek. Vagy csak facultative fogadnám el, nem kötelezőleg — de akkor felesleges.

14. §. „A méltatlanul vádaskodók büntetése.“ — Marad.

Ezekben igyekeztem szerény észrevételeimet a „Lelkészválasztási szabályok Tervé“-re megtenni. — Inkább hiszem, mint nem, hogy úgy az igen tisztelt kis küldöttség, mint csekély magam, felesleges munkát tettünk, — s hogy a lelkészválasztási szabályok megalkotása a zsinatra fog relegáltatni. Legyen bár így: ez igen fontos tárgy megérdemli addig is az eszmecserét.

Püspöki, 1877. nov. 26.

Pap Károly, esperes.

B E L F Ö L D.

Vitaülése a debreczeni hittanszaki önképzőtársulatnak. *)

Változatos egyleti életünknek legkiválóbb pontját képezi eddigelé a deczember 7-én tartott vita gyűlés. A vita tárgyát azon kérdés képezte: „helyes-e a halottak felett prédikálni vagy nem?“ A kérdés tevőleges oldalát Torma Károly 3-ad éves theologus, nemleges oldalát Lévai Mihály 2. theol. volt kinézve első sorban megvitatni.

A különben is nagy terem a jelzett időben d. u. 5 órakor a tagok és az érdeklődők által csaknem zsúfolásig megtelt s én az elnöki széket elfoglalván: örömmel üdvözöltem a jelenlevőket s nyitottam meg a gyűlést. Torma Károly nézetei előadására szólítottván fel, alapos készültséggel, sok nagy tekintélyek idevágó mondásait idézve védelmezte a halotti beszéd tartásának helyes és szükséges voltát. — Felmutatta elsőben a halotti szertartás kifejlődését, hogy a mennyire csak a történelem visszaemlékezik, a hullák eltakarítása minden népeknél bizonyos ünnepélyességgel történt. Hogy ez a keresztyénség első századaiban hiányzott, annak okai üldözések voltak, melyek miatt a keresztyének csak titokban temethették el halottaikat. De midőn Constantin a ker. vallást államvallássá emelte, szokásba jött a vértanúk születése napján életrajzaik felolvasása. Ugyancsak e korban jött divatba a halotti beszéd tartása is, jóllehet csak a kiváló érdemű férfiak felett. Alkalmat szolgáltatott erre a hit, miszerint kegyelettel tartoznak viseltetni azok

*) Elnök lemondás, alelnök eltávoztása, a választott alelnök huzamos még most is tartó sajnós betegeskedése, alapszabályok szükségkövetelte módosítása, s több felmerült hátráltató körülmények miatt lassabb mozgása volt a társulatnak, közlönye sem indulhatott meg s elmaradt a 2-ik félévre.

íránt, kiknek testeiket Krisztustól megváltott és Szentlélektől ihletett lélek hajlékának vélték lenni.

A papuralom kifejlődésével a VI. századtól kezdve külső czeremóniákban nyilatkozott a kultus s ez lett annak állandó formája, bár bizonyos bucsúztató-féle még a 9-ik században is divatozott. A reformáció azonban visszaállította a divatban van még ma is a reformált egyházakban a halott felett prédikálás — tehát multjánál fogva is helyes és szükséges az.

Aztán meg az ember, ki minden tekintetben óriásilag különbözik más teremtményektől, temetésére nézve ne különböznek csupán? Az ember érdemeket szerez, bünt követ el: mindkét esetben a jövő nemzedék előtt tanúság s végtisztességtétele alkalmával nem helyes-e reámutatni mint példára s úgy tanítani a népet. Csak ne téveszsze szem elől szónok a halotti egyházi beszéd szabályait és célját, sohasem lesz az szükségtelen. Ez a legjobb alkalom arra, hogy az ige sikeresen hintessék el, az Isten akaratján való bölcs megnyugovást, az örök élet eszméjét itt hirdetheti leghathatósabbban a lelkész, ki itt sem indul meg, kire a példával bizonyított tanítás sincs hatással, arra nézve hiábavaló mindennemű ker. tanítás.

Elismeri vitázó, hogy nézetét a bibliából egyenesen nem támogathatja, de ellene sem szól az. Elismeri, hogy Kálvin nem engedte magát halotti beszéddel temettetni. De ennek okát az akkori őt környező viszonyokban keressük és találjuk fel. Sveiczban még akkor nem volt szokásban halotti beszéd tartása, ő sem akarja azt behozni. Tekintve ezenkívül Kálvin szerénységét, Isten és ember közötti viszonyról nézetét stb. az ő tiltakozása semmi horderővel nincs a jelen kérdésre vonatkozólag.

Böven szólt mindezekről, elannyira, hogy elnök kénytelen volt félbeszakítani s sajnálattal figyelmeztetni, hogy az alapszabályok által engedett 20 percz már eltelt.

Röviden azért még hivatkozott Tóth Ferencz volt pápai tanár, Harms, Cobbet, Baur idevágó mondásaikra, a Geleji Kátona kánonok, az 1649-i szatmári zsinat végzése és fentebb elsorolt érveire: helyesnek és szükségesnek tartja a halott felett prédikálni. De szükséges, hogy a visszaélések e tekintetben megszüntessenek, a reformálás és egyöntetűség égető szükségességét fejtegetvén — beszédét éljenzések között befejezi.

Ellenfele Lévai Mihály elvetendőnek tartja a temetési szertartásból az egyházi beszédet, mivel — ugymond — nekünk mint keresztyéneknek szertartásainkat is a bibliából kell kimagyaroznunk, már pedig a bibliában egyetlen egy helyen sem mondatik az, hogy halottainkat prédikációval temessük el.

Mint protestánsoknak a protestantizmus elve szerint az ős keresztyén egyházat kellene representálni, már pedig a halotti prédikációnak ott semmi nyomát nem találjuk. Pál apostol is a gyülekezetekhez intézett utasításai között sehol sem szól arról. A többi apostolok irataiban sincs semmi nyoma ilyen szertartásnak, a reformátorok pedig p. o. Kálvin határozottan ellene nyilatkoznak.

De azt mondhatná valaki, még azért hogy a biblia nem rendeli, lehet, sőt szép és épületes dolog is a halotti beszéd tartása, mert akkor a hallgatóság lelke jobban fel van hangolva az isteni ige befogadására. — Nézetem szerint ellenkezőleg áll a dolog. Igaz ugyan, hogy meg van hatva a hallgatóság, de a jelenlevő rokonok szive sokkal elkeseredettebb ekkor, hogysem ők az igét figyelemmel hallgassák. Az idegenek eljárnak a temetésre néha szokásból, s rendesen nincsenek meghatva s ha hallgatni akarnák a prédikációt, az éghajlati viszonyok sokszor

elfojtják a szükséges buzgóságot; sőt mondhatjuk, hogy mivel a prédikáció rendesen át szokott menni a meghalt életének jellemzésére és így rendeltetésétől eltér, épen oka annak, hogy a műveltebb közönség nem látogatja a temetési szertartásokat.

S vajjon kik felett prédikál a lelkész? Olyan egyének felett is, kiknek életét nem ismerte. S mit prédikál itt? Elszámolja talán a hibákat, bűnöket, melyeket a halott életében elkövetett? Óh nem, sőt inkább magasztalja azt. A hibákat nem mondja el a halott iránti kegyeletből, de meg azért sem, mert akkor ki hívná őt máskor prédikálni? Mond tehát oly erényeket, melyekről az illető talán nem is álmodott s mit tanul a prédikációból a nép? Legfeljebb azt, hogy a papnak feladata a hibákat eltakarva, a halottakat dicsérni.

Aztán meg az evangyéliom szelleme s a ker. egyház feladata a testvéries egyenlőség. S miként döntik ezt le magok a lelkészek, midőn a gazdagok felett mondanak egyházi beszédet, a szegények felett nem, mintha a gazdagnak több érdemei volnának, mint a szegénynek.

Az itt elsorolt érvekre támaszkodva, elvetendőnek véleményezi az egyházi beszédet a halott felett. Elegendő az ima, mely Istenhez emel, vigasztal, sokkal inkább megfelel a célnak, mint a drédikáció, mely a buzgóságot csökkenti.

A két fővitázón kívül még sokan hozzászóltak a dologhoz. Elsőben Bányai László 4th. szólalt fel s czáfolgatta meg egyenként a Lévai M. által felhozott érveket. Torma Károly mellett nyilatkoztak még Böszörményi Béla 2th., Boross Mihály, Varga Lajos, Kürthy Károly 3th., Kiss Bertalan 4th. Elegendőnek tartották csupán az imát Erős Lajos 2th., Györy József 1th., Bögös Lajos 4th., Kapitány Zsigmond, Megyeri Mihály 3th.

Szólottak volna még sokan, de mert az idő már jól előre haladt s többen a gyűlést odahagyták, sajnálattal bár, kénytelen voltam a vitakozást félbeszakítani. Az alapszabályok értelmében mindkét fővitázónak a másodizbeni felszólalási jog megadatván, dióhéjba szoritva még egyszer előadták nézeteiket, s a felhozott ellenérvek által magukat legyőzötteknek nem érezve, szilárdul ragaszkodnak előbbi állításaikhoz s Torma Károly helyesnek, Lévai Mihály elvetendőnek véleményezi a halotti egyházi beszéd tartását.

Röviden összegezve a véleményeket, a kérdésnek szavazat útján leendő eldöntésére hívtam fel a még el nem távozott tagokat, kik közül 29 mellette, 21 pedig ellene szavazott a kérdésnek s így társulatunkban 8 szavazattöbbséggel eldöntött a halott felett tartandó egyházi beszéd helyes és szükséges volta.

Igy folyt le vitagyűlésünk — csendben és a lehető komolysággal; s véget ért $\frac{3}{4}$ órákor, kellemes benyomást tevén az ifjuság nagy részére. A fővitázóknak itt vázlatban közölt beszédek, ha nem ütök is meg a kellő mértéket, habár el is térnek néha a feladott kérdéstől, mindazáltal azt mutatják, hogy gondolkoztak a kérdés felett s dicséretül legyen felemlítve készültek s igen szépen elkészültek arra, úgy hogy mindkettőjük lelépését zajos éljenzés követte. Az utóbbi fővitázó beszédéből az tűnik ki, hogy a halott felett nem annyira magának az egyházi beszédnek tartását helyteleníti, hanem az e tekintetben elkövetni szokott visszaéléseket. Ő és a hasonvéleményűek különösen hangsúlyozták a bibliának e tekintetbeni hallgatását s Kálvin tiltakozását. Feledték azonban, hogy midőn az ima tartását helyeslik azt minden halottra kiterjesztendőnek óhajtják, maguk alatt vágják a fát. Az imádkozásra nézve se ad más utasítást a biblia, mint hogy „imádkozzatok“ s nem mondja-e vi-

lágosan, „prédikáljátok az ígét mind alkalmas, mind alkalmatlan időben.“ Lehet-é alkalmasabb idő a temetésnél? — Kálvin felett pedig ha egyházi beszéd nem, de ima se tartatott s ha mint erősen hangsúlyozták kálvinista létünkre Kálvint kell követnünk: akkor nekünk is szertartás nélkül kellene temetkeznünk.

Többi érveléseik, mint már említém inkább a fennálló szokások ellen intézvék. Maga az egyházi beszéd tartása ellen nem is lehet nézetem szerint is alapos érveket felhozni. Összeomlanak azok vagy maguktól, vagy pedig igen könnyen megdönthetők. Ott vannak a prot. egyházi és iskolai lapban, mely mostanában sokat foglalkozik e kérdéssel — a halotti beszéd helyes és szükséges volta ellen felhozott érvelések. Nem egyebek azok, mint erőltetett, elcsavart okoskodások, melyek Jézus Krisztusnak eme szavaiból: „mit sirtok és zajogtok“ is képesek kimagyarázni a halotti beszéd elleni tiltakozását. Önkéntelenül is elmosolyodik az ember azok olvasására, vagy pedig sajnálkozik és boszankodik a miatt, hogy miért lesz lelkész az olyan ember, ki azt mondja, „miért prédikáljunk a halott felett, úgy is van untos untig elég idő az igehirdetésre. Aztán meg a lelkész a nyári nap forró sugarától szúrást kap, a nagy hidegben meghül és... meghal... Óh az Isten országa terjesztésében hiven fáradozó, meleggél hideggel, éhséggel, szomjúsággal küzdő s még a halállal is szembezállni kész apostolok szelleme jöjj és jelenjél meg mi közöttünk!*)

Debreczen, 1877. decz. 18.

Kiss Bertalan,
helyettes alelnök.

Méltatás és buzdítás.

Magát megnevezni nem akaró egy barátja a tanügynek kollégiumunk egyik tanárához intézett levelében méltatólag emlékezett meg a hittanuló ifjúságról. A levél erre vonatkozó pontja kivonatilag áttétegettem hozzám s így hangzik: „Öszinte részvétem és örömem nyilvánítását fogadja a debreczeni hittanszaki fejlődés keresztyén, protestáns, — bibliai egyszersmind tudományos iránya felett, melyet annak önképző társulati „Közlönyének“ m. évrőli zárszámából is közelebb**) felmutatva láttunk; mely derék „Közlöny“ némi segélésére méltóztassék idezártan átvenni négy ezüst 1 frtos tallért, valamint fejenként kettőt-kettőt azon theologiai fjak elismerő buzdításául, kik bibliai nyelvhatárak szélesbitése céljából az arab nyelv előismeretei megszerzésére kötelezettségkivül vállalkoztak: összesen 20=husz ezüst 1 frtos tallért!“

Kedves bizatásomnak eleget teendő, azon 8 hittanulót a kik az idén az arab nyelvet hallgatják, magamhoz kértem s buzdító szavak mellett átadtam nekik a 16 tallért, ők köszönő iratot hagytak nálam az ismeretlen jó baráthoz átszármasztatás végett. A fenmaradt 4 tallért az új évi szorgalom szak kezdetén tehetem át a hittanszaki önképző-társulathoz, ünnepre távozván el ifjaink. Ugy az ismeretlenül maradó jóltevő, mint barátja a közvetítő tanár fogadják alólírottak is mély köszönetét.

Az arab s általában a keleti nyelvek nagyobb lendületvétele kívánatos és örvendetes jelenség főtanodánkban! A magyar

*) A szülék s a hittanintézet barátaí tudomást vehetvén az ifjak észjárása s olvasottságáról ily közlemények útján, — ez főoka, hogy nyilvánosság elé bocsátjuk ifjaink működését. Szerk.

**) E Pr. Lap 49. szám 421 oldal.

prot. theologiai tudományos irodalom erősödésére egyik alkallék a bibliai s rokon nyelvek nagyobb mérvű felkarolása és mívelése, mint eddig történt. Keletre magyar! im e téren van nyomós és kulturai jelentősége e felhívó szózatnak. Bár az asyriologia és aegyptologia is találna magyar prot. művelőkre! nem kis dicsősége lenne a magyar protestántizmusnak, ha Nive, Babilon s a Nilus part romjai felé is sovárogná tudomány lángjától égve ifjaink közül egy két választott.

Erősítsük a theologiai intézetet! Óh bár megértenék ezt a kiáltó szót azok, akik a protestantizmus jövőjét is nézik!

Debreczen, 1877. decz. 15.

közli Balogh Ferencz
a hitanszaki önképző-társulat felügyelő tanára..

Számadás a „Vasárnap és a munkás osztályok“ kiadásáról.

Lapunk 14-ik számában „bizalmas kérelem“ alakjában egy felhívást bocsátottam a vasárnap ügy-barátaimhoz, reményen felül siettek a füzetke pártolására annyian, hogy június 9-re 1300 példányban megjelent a művecske.

Megrendeltetett s fizettetett 1110 példány 10 krajczárjával bevétel 111 frt.

Megrendeltetett s ára mai napig künn van 111 példány, ezért remélhető összeg 11 frt 10 kr.

Lapokhoz, intézetekhez, hivatalokhoz, külföldre ajándékozottatott 60 példány.

Megvan alólírottánál 19 példány.

Kiadás. Az 1300 példány nyomdai költsége 64 frt 59 kr.

Füzetés, szerelés, csomagolás, stb. kerü-

lési ára 17 frt 22 kr.

Postai szállítás díja 9 frt 39 kr.

Összes kiadás: 91 frt 20 kr.

Tehát bevétel 111 frt 00 kr.

kiadás 91 frt 20 kr.

Tisztamaradvány 19 frt 20 kr.

A felülmaradt jövedelem általam 20 frtra kiegészítve „vasárnapi irodalmi alap“ czimen a debreczeni takarékpénztárba helyezett alapul vasárnap ügyi más füzet kiadására s így a vasárnap ügyi irodalom terjesztésére. Azok, a kiknél a példányok el nem keltek, sziveskedjenek azokat vissza küldeni hozzám, talán könyv árusi uton elárúsíthatjuk.

A fordító Könyves János ur fogadja szives fáradozásáért az olvasók köszönetét s élvezze azon benső örömet, hogy ily szép siker koronázta önzetlen működését.

A gyűjtő urak iránt kifejezem én is hálámat, buzgalmuk örvendetes emlék-tényül maradand fenn!

Tudomásul vette a helvét társaság, Godet tanár és mások is a magyar mozgalom reményes kezdetét.

Bár mielőbb „Vasárnap-egylet“ alakulhatna hazánk protestáns köreiben, egylet nélkül célhoz nem jutunk.

Az Ur lelke maradjon velünk s az új év új tettekre lelkesítsen!

Debreczen, 1877. december 27.

Balogh Ferencz.

A „Téli Ujság“ ügyében.

Többfelől intéztetvén hozzám kérdés, a makói ref. egyház által kiadott, s általam csak szerkesztett „Téli Ujság“ felől: van szerencsém közre hozni, hogy az említett vallásos irányu, a nép számára írott olvasmányokat tartalmazó lap, a mint neve is mutatja, egyelőre csak a tél folytán fog megjelenni. Alkalmazkodtunk e részben a nép életrendjéhez, mert a földmives ember leginkább télen szokott és szeret valamit olvasgatni.

Tervünk abban áll, hogy ezután, ha Isten segít, minden télen adjunk vallásos irányu, hitben erősítő, tévtanoktól védő, a szentírás ösmeretét és olvasgatását terjesztő jócselekedetekre buzdító népies irmodoru, olvasmányokat a köznép számára a mindennapi életből vett példák és képek felhasználásával, elbeszélések párbeszédék stb. alakjában.

Czélunk az, hogy ily úton eljuttassuk Isten igéjét oda is a ahová az, a templomi hirdetés után el nem juthat, s köznépnél ezen vállalat által ellensúlyozzuk a ponyvairodalom, mételeyező befolyását.

Várakozásunkban még eddig nem is csalódtunk. Az említett lap 1-ső számát 400 példányban nyomattuk. Azonnal elkelt az egész készlet; a 2-dikat már 1000 példányban kelle kiállítatnunk. És így tovább. A lap kelendőségét előmozdítja az is, hogy a köznép előtt nem kedves előfizetést elkerülve a lap heti vásárok alkalmával a piacon s néhány kereskedésben árultatik.

A lap jövedelme az egyházi árvaalap gyarapítására szolgál. Egyes szám ára 2 kr.

Előfizetést azért sem hirdetünk, mivel e vállalattal leginkább a lokális egyházi érdekeket akartuk szolgálni.

Mindemellett, ha idején értesítettünk: a netaláni megrendeléseknek szivesen eleget teszünk, kijelentve, hogy az eddig megjelent számokból már nem szolgálhatunk.

Makón, 1877. decz. 24.

Csécsi Miklós.

Kiss Sándor gyászrajza.

November 26-án temettük el általános részvét között Mező-Túron Kiss Sándor gimnáziumi tanárt, kinek rövid életrajza a következő:

Született a boldogult Túrkevíben 1842-ben. Édesatyja néhai Kiss Bálint iparos, édesanyja Bacsó Lidia volt. Iskolai pályáját szülőföldén Túrkevíben kezdte meg, Kisújszálláson folytatta s a debreczeni főiskolában végezte be, mindenütt kitűnő siker koszorúzával igyekezetét. Az utóbb említett helyen körülbelül hat éven keresztül — minthogy a szülei háztól segítség nem igen telt — saját szorgalma által tartotta fenn magát, több tekintélyes családnál mint kedvelt házi nevelő lévén időről időre alkalmazva.

1867-ben Debreczenből a nagy-szalontai — akkor még hat osztályu — gimnázium két felső osztálya tanárának vitetett ki, hol közelismerés mellett egy évig tanított.

1868-ban Kisújszállás és Mező-Túr csaknem egyidejűleg választván meg gimn. tanáru: az utóbbi meghívását fogadta el. Itt működött ő azóta, szakavatottsággal, lelkiismeretes buzgalommal, mondhatni élete koczkáztatásával szentelvén magát a tanügynek egész 1876 őszeig. Mely idő alatt szelid jelleme, igazságos volta, és szakképzettsége tanítványai, kartársai és ismerősei szeretetét s becsülését szerezték meg neki.

1876 őszen a rá mindinkább súlyosodó mellbetegség folytán orvosai tanácsára és barátai rábeszélésére nagy nehezen félrevonult a tanárságtól. . . pihenni, mint maga hívé csak rövid időre. Széke helyettes tanárral töltetett be. Mennyit aggódott ő e közben — kivált mig a dolgok rendes kerékvágásba nem jöttek — osztályai miatt: azt csak azok tudják, kik hozzá közel állottak. S ez egyik bizonyága lelkiismeretes voltának. Különben — úgyszólván — egész haláláig folyvást remélte, hogy hivatalát nem sokára ismét folytathatja. Reménye fájdalom nem teljesült! Hosszas sorvadozás, de különösebben két heti szenvedés után november 24-én esti 9 órakor jobblétre szenderült. — Özvegyet, Bodolay Máriát, kivel 1871 nyarán lépett házasságra és két kis fiut hagyott maga után. Fölötte, a háznál nagytiszt. Lukács Dániel helybeli lelkész és esperes ur mondott valóban megható imát, a sirnál pedig Nagy Miklós tanár vett tőle kartársai nevében búcsút.

Béke lengjen porai fölött!

y.

K Ü L F Ö L D.

Évi meghívó.

Az Evangyéliomi Szövetség (Evangelical Alliance) kibocsátotta az új év kezdetére 1878. január 6-13-ra szóló szokásos évi meghívóját az egyesített és általános imahétre, aláírtak a körlevélnek a szövetség angol, skót, ir, egyesült államokbeli, kanadai, francia és belga, helvét, némethoni, hollandi, dániai, svéd, spanyol, norvég, olasz, törökországi, görög, syriai és egyiptomi ágazatainak képviselői. (Mint látjuk magyar ágazat nincs; e roppant test a magyar ref. egyház még e téren mind emai napig tétlen. A 31 év óta működő Ev. Szövetség rendszeres intézményé tette az új év kezdetén a buzgalmi hetet, melyen a föld számos országában az evangyéliomi felekezetek félretéve a történeti felekezetiséget egyesülten imádkoznak, fobázkodnak, kimutatva a kegyelet trónja előtt, hogy „egy test vagyunk a Krisztusban“, s ugyanazon tárgyakért bocsátják fel a buzgó szivek könyörgéseiket. Az elmélkedés és fobász tárgyaiul ajánltattak új évre:

Jan. 6. vasárnap, egyházi beszédek. Jel. VII, 9—10 felett.

Jan. 7. Ima a multban nyert kedvezményekért mint isteni áldásokért, s alázatos és töredelmes szívért.

Jan. 8. Ima Krisztus egyházáért minden országban annak a tévelytől megszabadításáért, a hit és szentségben növekedéséért s a Szentlélek vezetéséért.

Jan. 9. Keresztyén családokért: a beteg és csapástól látogatott tagokért; az iskolás gyermekekért; az életpályába lépő ifjakért, Krisztust nyíltan valló fiakért és leányokért.

Jan. 10. A nemzetekért: uralkodókért, tisztviselőkért; a száraz és tengeri hadseregért; minden jótékony és ember-szereteti intézetekért; vallásos szabadságért; az evangyéliom sikeres terjesztésére új tér nyitásért; a háboru megszűnéseért, az igazság és béke uralmáért.

Jan. 11. Keresztyén missiókért zsidók és pogányok közt; vasárnapi iskolákért s isteni áldáskérés az evangyéliom terjesztésében tett igyekezetekre.

Jan. 12. A biblia terjesztésért; a vasárnap megtartásáért; a mértékletlenség eltávoztatásáért; az elesettek megmentéséért; a szárazon és vizen utazókért.

Jan. 13. (vasárnap) Egyházi beszédek. Máté V., 16. felett.)*

Hallgassa meg a Mindenható a felbocsátandó közimákat!
(B. F.)

K Ö N Y V É S Z E T.

A magyarhoni egyetemes *evangy. gyámintézet* jelentése az 187°/₇. évről. Miskolcz, 1877. 4r. 28 l.

Gyakorlati *Török nyelvtan*, Dr. Ahn F. módszere szerint írta Dr. Erődi Béla tanár. Második lényegesen javított és tetemesen bővített kiadás. Budapest, 1878. Grimm és Horovitz bizománya, ára 1 frt 50 kr. 8r. 155 l. A törökök jövőjét a keresztyén vallás felvétele biztosítván legsikeresebben, ennek a hirtelen támadt (a 400 éves keserű multat pillanat alatt feledő) rokonszenvennek az lenne legtartósb haszna, ha épen a magyarok kezdeményeznék a törökök közt a ker. missiói állomások állítását, e végre a nyelvtudás egyik kulcs, ily szempontból a török nyelvtan szolgálatot teend.

L'islam et son prophète (az izlam és prófétája) par Jules Reymond, Lausanne (Bridel György) 1876. 8r. 132 l. I-ső rész: a korán és tana (11 cikk), II. rész: a próféta (5 cikk), III. rész: az izlam (5 cikk). A terjedelmes tanulmány egyik végtétele „az izlam történelmi alapja, azon okmány, melyet forrásául és szabályául elfogadott, t. i. a Korán, mely vallásos rendszere legbeszethetőbb pontját képezi, valódi a g y a g a l a p (une vraie base d'argile).“ (128 l.) Fogadja Sage Emil neuchâtel-i hittanuló köszönetemet e mű hozzám küldéséért!

Predigt gehalten zur Eröffnung der III. ev. General-Synode helv. Bekenntnisses am 14. november 1877 in der evang. Kirche h. B. in Wien von Herrmann v. Tardy doctor der Theologie; kiadatott a zsinat rendeletére; alapige Csel. XV. 28. „tetszék a Szentléleknek és nekünk.“ Wien, 1877. 8r. 15 l. A záríma Kálvin és a hollandi agenda nyomán készült. Hite erős beszéd!

Legyetek tanítványok. Missiói prédikáció, mondotta Oláhországban, Pítesten, 1861. január 27. Czelder Márton jelenleg felsőbányai lelkész. Ara 10 kr. A jövedelem az első magyar protestáns missióra fordítatik. Debreczen, 1877. 8r. 14 l. Alapige Máté XXVIII. 19. 20.

Természetrajz népiskolák részére készítette Buza János tanár, kiadja az „irodalmi kör“ a főiskola költségén, Sárospatak, 1878. 8r. 167 l. Ara kötve 34 kr.

Jegyzőkönyv. Az alsó-szabolcs-hajduvidéki reform. egyházmegye 1877. szept. 12. P.-Ladányban tartott közgyűlésének jegyzőkönyve, Pápay Imre esperest és gróf Degenfeld Gusztáv s. gondnok elnökletök alatt. Ivrét, 17 l. 33. szám. Közölve benne az egyházmegyei lelkipásztori gyámintézet alapszabályzata.

*) Az Ev. Szöv. tanácsa kibocsátott egy új felhívást, oly alap-töke előállítására ügyében (évenként 3000 forint), hogy ez által lehetővé tétessék a világ különböző pontjain működő missiói társaságok 1200 fő állomásain szolgálatelljesítő atyafiaknak a szövetség havi közlönyét az érdekes „Evangelic. Christendom“-ot ajándékolni eljuttatni. 100 forintos aláíró 40 példányt biztosít 40 missió állomásra stb. Szép gondolat!

K Ü L Ö N F É L É K.

— Téli Ujság 3-ik száma megjelent, „Közönyösség“, „Lehet-e ellenségünket szeretni?“ „Ne sirj“ (költemény), „Jótékonyság“, „Különfélék“ cikkekkel, a tárczában kezdődik „a makói reformált egyház története“ Szöllősy Antaltól, az egyház történetének felmutatása nagyban fogja edzeni a jelen nemzedék egyházi hűségét és kitartását. Kívánatos lenne, ha a szomszéd sőt távolibb egyházak lelkészei, tanítói 10 - 20 példányt csomagosan rendelnének elárusítás végett. Ma a lelkipásztori gondnak arra is ki kell terülni: mit olvas a nép, s jó olvasmányról gondoskodni őt illeti első sorban. A lelkészet eszközeinek újulni kell, itt a haladás jó gyümölcsöket termend. A makói kezdemény, kitartással meg fogja áldásait az új élet lendületében hozni.

Pápa. A pápai ref. egyházban decz. 18-án 92 szavazattal ref. lelkésznek megválasztott Kiss Gábor a tatai egyházmegye esperese s egyházkerületi pénztárnok, a ki 20 év előtt Pápán helyettes lelkész volt. (H. J.)

— K a j á s z ó - S z e n t - P é t e r r ől kegyeletes kéz tudósít, hogy idősb Pap Sámuelnek a külső somogyi egyházmegye ítélte volt meg nagylelkűleg a kegyelemévet, így maradt az aggastyán a felső-nyéki parochián. Tehát nem a véletlen s nem is az utód szerepelnek mentőképen. Az érdekes agg lelkész nem november, hanem október 6-án halt meg. Ezzel Lapunk 49-ik számában közzétett tudósítás helyreigazittatik.

— K á l v i n feletti Emlékbeszédre kezdenek gyűlni az előfizetők, lásd a felhívást Lapunk 47-ik számában.

— „Hunyadi-album“ című vállalat (jelezve Lapunk 49-ik számában) a nagy közönség részéről a jelen viszonyokhoz képest csaknem példátlan pártfogásban részesült. Eddig közel 800 előfizető jelentkezett, úgy hogy nem csak a vállalat, de tisztajövedelem is biztosítva van a hunyadmegyei eloláhosodott magyarok javára. Mindamelett többek felszólítására az előfizetési határidőt jövő év január végéig cél érdekében meghosszabbítottuk. A kik gyűjtő iverket ohajtanak, sziveskedjenek e végett alólirt szerkesztőkhöz fordulni. Az előfizetési pénzek — egy példány ára 2 frt — az Athenaeum kiadó hivatalába küldendők. Budapest, Szathmári György és György Aladár a „Hunyadi-album“ szerkesztői.

— Gy o r o k. Rácz Károly gyoroki (postahely) ref. lelkész-tudatja, hogy az általa kiadott „Máté evangéliumának magyar rázata“ nála 1 frt áron még mindig megszerezhető. Ifju lelkészek, lelkész-jelöltek könyvtárát méltán megilleti e mű.

— B é k é s i G y u l a. ref. főgimnáziumi igazgatótanár 1877. december 14. tartott népszerű felolvasásában „az üstökösökkel, azok anyagával, pályafutásával és az előforduló eltérések okai-
val“ foglalkozott, szépen és érthetően fejtegette azt is „vajjon veszélyes volna-e földünkre nézve az ily üstökösökkel való találkozás. A nagyszámú közönség élénken megéljenezte az előadót. A népszerű előadások 2-ik sorozata a karácsonyi ünnepek után kezdődik. (D. El.)

— A f ő i s k o l a i j o g á s z ö n k é p z ő k ö r, felügyelő tanárok. Liszka Nándor ur vezetése mellett 1877. december 12-én délután 4 órakor tartotta meg ez évben első és pedig vita-közgyűlését. A gyűlés illetőleg vitatkozás tárgyaiul a következő két kérdés volt kitűzve: „Milyen irányban és micsoda eszközök felhasználásával működhetik legsikeresebben egy, már szaktudományokat hallgató egyénekből, különösen pedig jogá-

szokból álló, — tehát egy jogászönképzőkör? A második kérdés volt: „Vajjon a régi görög törvény — mely szerint gyámul a legtávolabbi rokon választatható, felfogása-e helyesebb, vagy pedig a római törvényé, mely szerint a legközelebbi rokon volt gyámul választandó. Az első és alkalomszerű kérdés fejtegetésére önkényt ajánlkoztak: Tömöry József 4 jh., Szabó Ferencz 3 jh. és Bakos Imre 2 jh. — A másodikra pedig: Csató Kálmán 3 jh. és Bakos Imre 2 jh. Tömöry József beszélt legelőbb, s egyes beszédében az elméleti képzésnek akart túlsúlyt adni a gyakorlati felett, két inkább elmélettel foglalkozott ülés után akart egy gyakorlatit. Utánna Bakos Imre szólt a dologhoz az elméletnek és gyakorlatnak barátságos összeegyeztetését hangsúlyozva, míg végre Szabó Ferencz lépett a szószerkekre s emelkedett és határozott hangon védte a praxist. — A szép számmal összegyűlt tagok mindegyik előadónak érveléseit figyelemmel és érdekléssel hallgatták végig s szószerkekről lelépésükkor mindegyiket éljenekkel fogadták. Az előadók és tagok részéről még eztán tett rövidebb megjegyzések után felügyelő tanár ur a kérdést feltevéen, a gyűlés többségileg kimondotta s ezt működésében vezérelvül is tekintendi, hogy se az elméletnek, se a gyakorlatnak egymás felett nem kíván semmi túlsúlyt adni, hanem egymással párhuzamban és egyenlően akarja ápolni mind a kettőt. A kimondott határozat egyezett felügyelő tanár ur nézetei és meggyőződésével is, s most ő vette fel a szót, s szép és tanulságos beszédben indokolá, hogy a kimondott határozatot miért tartja helyesnek ő is. Beszédéből szinte annyit tanulhatnánk, mint a mennyit benne előadása közben gyönyörködtünk. Jött volna a második kérdés megvitatása, de az idő már nagyon is előrehaladván, annak megvitatása a legközelebbi és pedig mindjárt a karácsonyi szünidők ntán tartandó ülésre halasztott Cs. K. joghallgató. (Debr. Ellenőrből.)

— (Halálozás). Kallós Kálmán aradi kir. gimnáziumi rajztanár, korább debreczeni ref. főiskolai rajztanár decz. 26-án elhunyt. Béke poraira!

— Téli Ujság 4-ik száma (egyes szám ára 2 kr.) megjelent Makón, tartalma, Karácson: vasárnap a skótoknál; az év utolsó napjára; a makói ref. egyház története (folytatás). — Áldás lebegjen e belmisssiói vállalaton!

— Iszákosság. Svédországban az iszákosság ellen erélyes rendszabályokhoz nyultak: magas adót vetettek a pálinkagyárakra s árulásra; meg van tiltva szeszes italokat árulni gyermekek és ittas állapotban levők részére; a törvényszékek a pálinkáérti adósságokat semmiseknek tekintik stb. Két évi tapasztalat e törvénynek sikerét mutatja, nevezetesen az elfogyasztott pálinka évi mennyisége 23 százalékkal csökkent az előbbi évekhez viszonyítva, s a közvagyonosság és jólét is aránylagosan nőtt. (É. L.)

Igazítandó. A 49-ik számban, 1. lap jobb oszlop 24-ik sor „az újczég“ helyett: „az új újczég“. — 416. oldal bal oszlop 19-ik sor „működését“ helyett működéseit; 36-ik sor „a változhatlant a változónak“ helyett a változót a változhatlannak; 49-ik sor „térkörébe“ helyett: szűk körébe; jobb oszlop 41-ik sor „Isten természet“ helyett: isteni természet.

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.

H I R D E T M É N Y.

Pályázat

a makói reformált egyház *organista kántori* állomására.

Fizetés: 1) Készpénzben 105 oszt. é. frt. 2) Harminczhat (36) hold szántó föld. 3) Három öl kemény és két öl puha fa. 4) Szabad lakás évenként kétszeri tisztogatással. 5) 10 font fagygyu és 2 véka mész. 6) Félnapos veteményes föld. 7) Teme-tésektől az egyházkerület által meghatározott díj.

E fizetésért köteles az organista kántor a templomi és temetési rendszerinti szolgálatokon kívül a gimnáziumi növendékeket az éneken s zenében díjtalanul oktatni s az egyházban dívó szokás szerint búcsúztatót fölolvadni és elénekelni. Búcsúztatóért külön díj fizettetik.

Pályázók képzettségükről s előéletükről erkölcsi bizonyítványt kötelesek felmutatni.

A próba s választás határideje 1878. évi január 17. — A megválasztott hivatali állását ugyanazon évi ápril 24-ik napján foglalja el. Utiköltsége csak az elválasztottnak fog az egyház pénztárából megtéríttetni.

Megjegyzetik, hogy a 2-ik pont alatt kitüntetett 36 hold földből egyházfensőbbiségi jóváhagyás mellett az elválasztandó kántor haszonélvezetére most csak 8 hold adatik át, a többi az elnyomorodott s még életben levő kántor nyugdíjazására fordítatik. De ennek halálával az elválasztandó kántor haszonélvezetébe visszaszáll.

Adót a haszonélvezetébe levő földtől a kántor fizeti.
Makó, 1877, decz. 18.

A reformált egyház előjárósága.

Protestáns olvasmányok.

➡ Kaphatók Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvtárusoknál Debreczenben. ➡

1. **A protestáns és katolicizmus.** Irta Laveleye Emil, Magyarra fordította Derczeni M. Sándor. 8r. 36 l. ára 30 kr.
2. **Tájékoztató pontok a theologia terén,** a magyar protestáns modernizmus és haladó orthodoxia szembeállítása, írta Balogh Ferencz, 8r. 27 l. ára 25 kr.
3. **A skót szabadegyház ismertetése,** egyháztanulmány, írta Csiky Lajos, 8r. 55 l. ára 35 kr.
4. **Némely korszerű kérdések szellőztetése** a magyar református egyház kebelében, írta Menyhárt János hittanár, 8r. 47 l. ára 30 kr.
5. **A vasárnap és a munkás osztályok,** francziából Könyves János református lelkész, 8r. 33 l. (a kevés fenmaradt példány még most csak az „Evangeliumi Protestáns Lap“ szerkesztőjénél rendelhető meg Debreczenben) ára 12 kr.

2-1

Debreczen, 1877. Nyomatott a városkönyvnyomdájában.

➡ **E számhoz egy iv melléklet van csatolva.**
➡ **A vidékre menő számokhoz van mellékelve a „Franklin-Társulat“ diszes könyvjegyzéke.** ➡